

Fecskefajok fészkelő-állományának helyzete Magyarországon a madármonitorozó vizsgálatok eredményei alapján, az 1999-2009. közötti időszakban

Dr. Szép Tibor¹ és Nagy Károly²

Nyíregyházi Főiskola¹
MME Monitoring Központ²

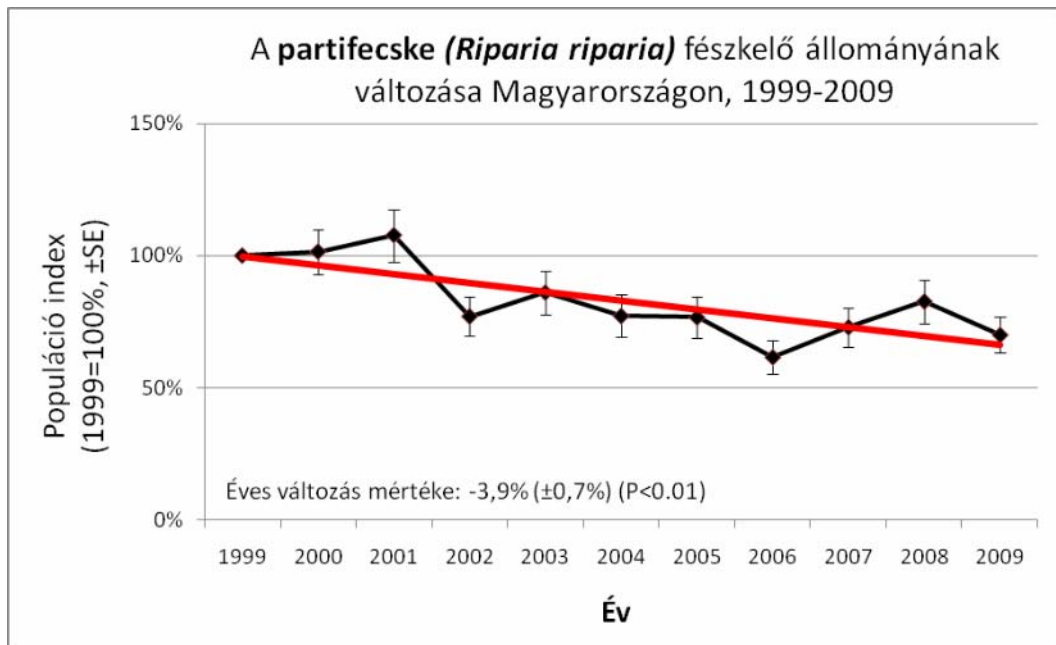
A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) több száz önkéntes felmérő munkatársa közreműködésével, az ország nagy területére kiterjedő madármonitorozó munka folyik Magyarországon, amely módot ad a három hazai fecskefaj fészkelő-állományának vizsgálatára. Elemzésünkben az MME két madármonitorozó programjának adatait használtuk fel.

A gyakoribb molnárfecske és füsti fecske esetében az 1999. óta folyó Mindennapi Madaraink Monitoringja (MMM) adatait, míg a három fecskefaj közül legritkább partifecske esetében a Ritka és Telepes fészkelő madarak Monitoringja (RTM) program keretében 1999 óta végzett országos partifecske felmérések adatait elemeztük.

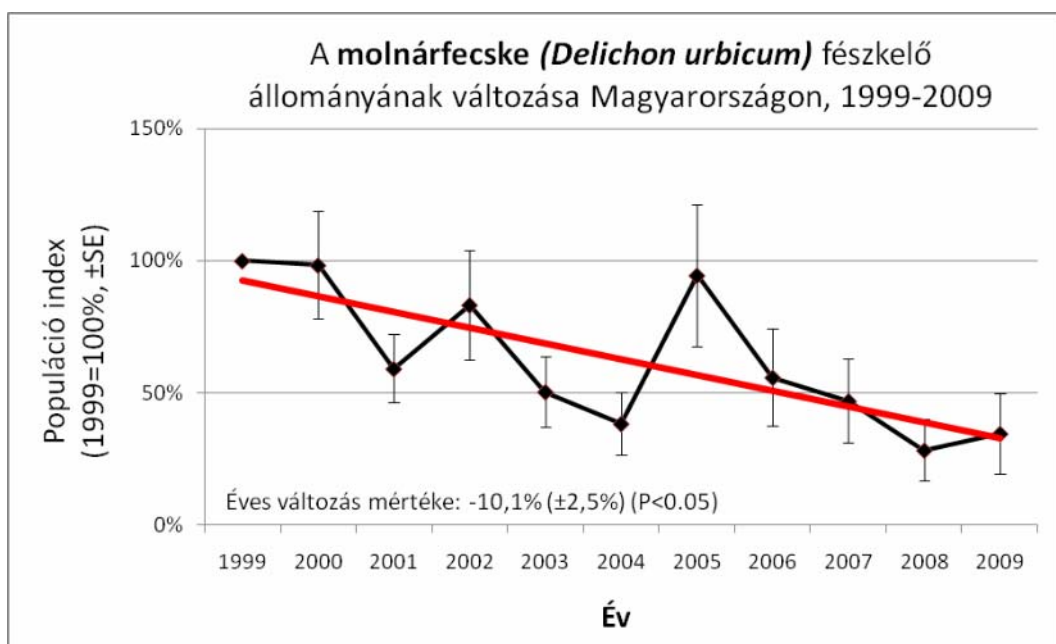
A vizsgált fajok fészkelő-állományának vizsgálatában azokat a 2,5*2,5 km nagyságú UTM négyzeteket vettük figyelembe, ahol 1999-2009. során legalább két évben történt felmérés a fészkelési időszakban. A partifecske esetében 502 db, a molnárfecske esetében 124 db, míg a füsti fecske esetében 224 db UTM négyzetben történt felmérés adatai feleltek meg a kritériumoknak. Az adatok statisztikai elemzéséhez (populáció index, átlagos éves változás mértéke) a madármonitorozó adatok vizsgálatához kifejlesztett és Európában széles körben használt TRIM 3.54 programcsomagot alkalmaztuk. A fészkelő-állományok változását az 1999. évi állomány nagyságához viszonyítva becsültük, minden évre megadva, hogy az adott évi állomány hány %-a az 1999. évben mérthez képest. A becsléseknél megadjuk a becslés hibáját ($\pm SE$) is.

Mindhárom fecskefaj állománya statisztikailag szignifikáns csökkenő tendenciát mutat a vizsgált időszakban (1999-2009)

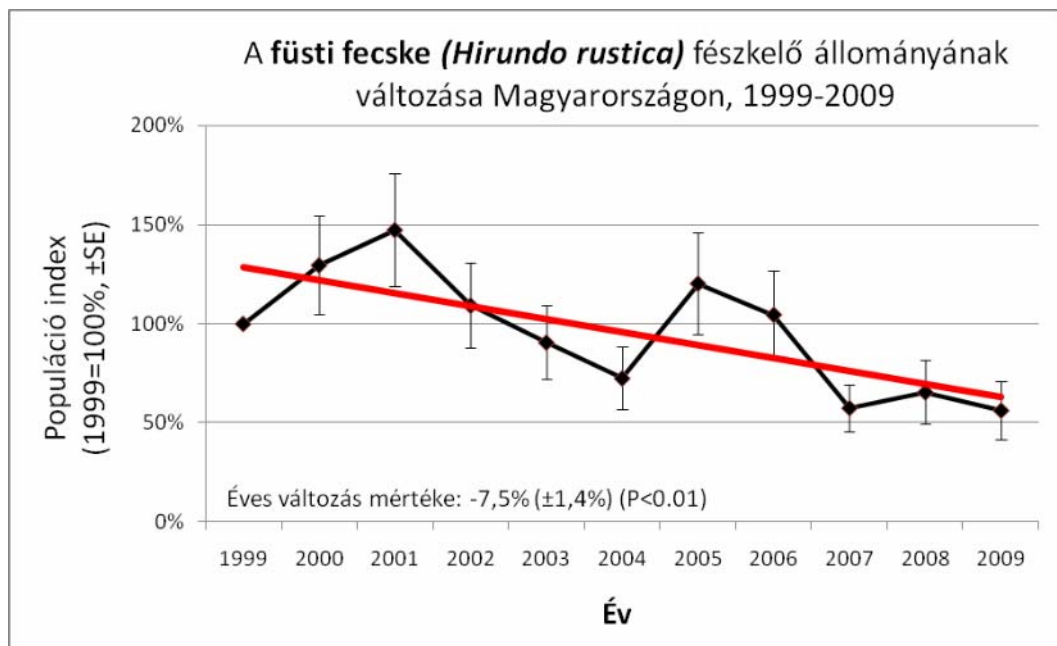
A partifecske esetében az állomány évente átlagosan 3,9 %-al ($\pm 0,7$ %) csökkent, 2009-ben a hazai állomány az 1999-es állomány 70,1 %-ra ($\pm 6,9$ %) esett vissza. Az állománycsökkenés 2001. után erősödött fel.

A molnárfecske hazai állománya évente átlagosan 10,1 %-al ($\pm 2,5$ %) csökkent, 2009-ben a hazai állomány az 1999-es állomány 34,7 %-ra ($\pm 14,1$ %) esett vissza. A legalacsonyabb állománynagyságokat 2008-ban és 2009-ben mértük.

A füsti fecske hazai állománya évente átlagosan 7,5 %-al ($\pm 1,4$ %) csökkent, 2009-ben a hazai állomány az 1999-es állomány 56,4 %-ra ($\pm 13,7$ %) esett vissza. A legalacsonyabb állománymagyságokat a 2007-2009. évek során mértük.

A hazánk nagy területére kiterjedő, standard módszerrel gyűjtött, nagyszámú adat részletes statisztikai elemzése kimutatta, hogy jelentős, évi 4-10 % körüli állománycsökkenés jellemzi a három fecskefaj hazai állományát. Mindhárom hosszútávon vonuló madárfaj, a Szaharától délre telelnek, így a csökkenés hátterében e sajátos életmódból adódó nagyobb fenyegetettség állhat, az élőhelyek átalakításával és a klímaváltozással kapcsolatosan az egymástól nagy távolságra lévő fészkelő-, vonuló- és telelőterületeken. Megerősíti ezt a feltételezést, hogy a 100 leggyakoribb hazai fészkelő madárfaj esetében az állományváltozás vizsgálatát lehetővé tevő MMM program a hosszútávon vonuló fajok csoportja esetében mutatott ki jelentős állománycsökkenést 1999-2009. során, ellentétben az állandó, a részlegesen- vagy rövidtávon vonulókkal szemben, amelyekre a stabil, illetve enyhén növekvő állományok a jellemzőek.

A 2007. és 2008. szeptember közepén hazánkban tapasztalt rendkívül hideg időjárás okozta pusztulások – a molnárfecske és a füsti fecske esetében – jelentős szerepet játszhat abban, hogy e két fecskefajnál a következő években (2008. és 2009.) nagyon alacsony állománymagyságot tapasztaltunk. A partifecske esetében nem egyértelmű ez a hatás, feltehetően annak köszönhetően, hogy szeptemberre a faj hazai állományának nagyobb része már elhagyhatja a Kárpát-medencét, ellentétben a molnárfecskével és füsti fecskével.

Köszönet illeti azt a több száz önkéntes felmérőt, akik az 1999-2009. közötti években az MMM és RTM programok résztvevőiként adatokat szolgáltatottak!